

Sygn. akt I C 888/20

POSTANOWIENIE

Dnia 18 czerwca 2020 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia (del.) Ewa Wiśniewska-Wiecha

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2020 roku w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **M. K.**

przeciwko **(...) Bank S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę i ustalenie

w przedmiocie wniosku powódki o udzielenie zabezpieczenia

postanawia:

1. udzielić zabezpieczenia roszczenia M. K. o ustalenie nieważności umowy poprzez unormowanie praw i obowiązków stron postępowania na czas jego trwania poprzez:

a) **wstrzymanie obowiązku dokonywania spłaty rat kredytu przez powódkę M. K., w wysokości i terminach określonych umową kredytu hipotecznego indeksowanego do CHF z dnia 18 października 2007 roku nr (...) zmienionej aneksami z dnia 10 grudnia 2012 roku oraz 27 listopada 2017 roku, w okresie od 1 lipca 2020 roku do czasu uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie,**

b) **zakazanie pozwanemu złożenia oświadczenia woli powódce o wypowiedzeniu umowy kredytu, o której mowa w pkt. 1a niniejszego postanowienia, w okresie od 1 lipca 2020 roku do czasu uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie;**

2. oddalić wniosek w pozostałej części.

Sygn. akt I C 888/20

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 3 czerwca 2020 roku powódka M. K. wniosła o zabezpieczenie roszczenia o ustalenie, że umowa kredytu hipotecznego indeksowanego do CHF z dnia 18 października 2007 roku nr (...), zmieniona aneksami z dnia 10 grudnia 2012 roku oraz 27 listopada 2017 roku jest nieważna poprzez: wstrzymanie obowiązku dokonywania przez powódkę spłat kredytu w wysokości i terminach określonych ww. umową kredytu; zakazanie pozwanemu złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu rzeczonyj umowy kredytu oraz przekazania informacji o zaprzestaniu spłaty przez powódkę rat umowy kredytu do Biura (...) oraz innych biur informacji gospodarczej - w okresie od dnia 1 lipca 2020 roku do dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie. Uzasadniając powódka wskazała, że dochodzone przez nią roszczenie zostało uprawdopodobnione, a brak udzielenia zabezpieczenia może utrudnić wykonanie prawomocnego wyroku, ponieważ pozwany znajduje się obecnie w trudnej sytuacji finansowej. Strona powodowa podniosła przy tym, że przy rozpoznawaniu wniosku w przedmiocie zabezpieczenia, należy mieć na uwadze rokowania powzięte na przyszłość, tj. moment gdy wykonaniu podlegał będzie zapadły w przyszłości wyrok. Z kolei

biorąc pod uwagę skalę, na jaką pozwany Bank udzielał kredytów indeksowanych/waloryzowanych do waluty obcej CHF, wiążących się z potencjalnymi analogicznymi roszczeniami innych osób fizycznych, należy spodziewać się, że skala tego typu zjawiska w znacznym stopniu pogorszy wypłacalność pozwanego. Zdaniem strony powodowej jedyną możliwością ochrony jej interesu prawnego na obecnym etapie postępowania, jest udzielenie powodce zabezpieczenia przysługujących jej roszczeń w sposób wskazany w treści przywołanego wniosku. Powyższe wynika z zdaniem strony powodowej także z faktu, że powódka rozliczając się na bieżąco z pozwanym Bankiem dokonała nadpłaty zawyżonych rat kredytowych, które w razie wygranej przez nią niniejszego postępowania, będą musiały zostać stosownie rozliczone z pozwanym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na wstępie niniejszych rozważań wskazać należy, iż postępowanie zabezpieczające jest procesową formą tymczasowej ochrony prawnej i spełnia pomocniczą rolę w stosunku do postępowania rozpoznawczego. Jego celem jest zapewnienie efektywności orzeczenia wydanego w postępowaniu, w którym wierzyciel ma dochodzić swego roszczenia, jednakże bez przesądzania o kształcie przyszłego rozstrzygnięcia w sprawie.

Zgodnie z art. 730 § 2 k.p.c. sąd może udzielić zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania lub w jego toku, natomiast w myśl art. 730¹ § 1 k.p.c. udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia.

Należy wyjaśnić, że roszczenie jest uprawdopodobnione, jeżeli prima facie jest znaczna szansa na jego istnienie, co nie wyklucza tego, iż w świetle głębszej analizy stanu faktycznego i prawnego, sąd poczyni odmienną ocenę (postanowienia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie: z 27 kwietnia 2006 r. I ACz 468/08 - LEX nr 516571 i z 28 grudnia 2006 r. I ACz 1129/06 - LEX nr 516576). Wymóg uprawdopodobnienia, a nie dowiedzenia istnienia roszczenia, oznacza zwolnienie strony obciążonej ciężarem takiego uprawdopodobnienia, z obowiązku zachowania szczegółowych przepisów o postępowaniu dowodowym (art. 243 k.p.c.). Jednak do uprawdopodobnienia roszczenia, nie jest wystarczające samo tylko przedstawienie gołosłownych twierdzeń co do okoliczności, które roszczenie to miałyby uzasadniać.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, że powódka uprawdopodobniła okoliczności faktyczne sprawy przytoczone w pozwie, a tym samym swoje roszczenie wobec pozwanego Banku, zatem została spełniona pierwsza przesłanka, o której mowa w art. 730¹ § 1 k.p.c. Powódka przedłożonymi do akt dokumentami poświadczającymi zawarcie umowy kredytu hipotecznego indeksowanego do CHF i warunki spłat jego rat, uprawdopodobniła swoje roszczenie wobec pozwanego. Wskazać bowiem należy, że w świetle twierdzeń pozwu, kwota kredytu podlegająca zwrotowi, nie jest w umowie ściśle oznaczona, jak również nie są wskazane szczegółowe, obiektywne zasady jej określenia. A jeśli tak, to Bankowi pozostawiono by w takim wypadku swobodne określenie kwoty podlegającej zwrotowi przez kredytobiorcę, ponieważ ani Umowa, ani Regulamin, nie precyzowałyby w dostateczny sposób jak kredytujący Bank wyznacza kursy walut w sporządzanej przez siebie Tabeli kursów, na podstawie której określone zostaje saldo kredytu i wysokość rat. Takie ukształtowanie stosunku zobowiązaniowego naruszałoby zaś jego istotę, gdyż wprowadzałoby do stosunku zobowiązaniowego element nadrzędności jednej ze stron i podporządkowania drugiej strony bez odwołania do jakichkolwiek obiektywnych kryteriów zakreślających granice swobody jednej ze stron. Naruszenie zaś istoty stosunku zobowiązaniowego oznacza przekroczenie granic swobody umów określonych w art. 353¹ k.c. i prowadzi do nieważności czynności prawnej jako sprzecznej z ustawą (art. 58 k.c.). W świetle pozwu dotknięte zarzutem nieważności /abuzyjności/ postanowienia, dotyczą głównego świadczenia kredytobiorcy, tj. zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu i zapłaty odsetek, co należy do essentialia negotii umowy kredytu.

Niezależnie od powyższego, w świetle okoliczności przytoczonych w pozwie, zawarte w Umowie postanowienia określające sposób wyliczenia kwoty i rat kredytu poprzez odniesienie do waloryzacji kursem CHF, mogą jawić się jako niedozwolone, a co za tym idzie, może to zmierzać do wyeliminowania ich z Umowy i oceny, czy bez tych postanowień umowa może być nadal wykonywana. Jeśli nie, prowadzi to również do jej nieważności. W związku z powyższym, roszczenie powodów należy uznać na obecnym etapie za uprawdopodobnione.

Z kolei jeśli chodzi o drugą przesłankę udzielenia zabezpieczenia roszczenia, tj. interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia, w świetle art. 730¹ § 2 k.p.c. istnieje on, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. W doktrynie podkreśla się, że osiągnięcie celu postępowania w sprawie w rozumieniu art. 730¹ § 2 k.p.c., wiązać należy z rodzajem ochrony prawnej, której udzielenia żąda się w postępowaniu cywilnym. O istnieniu podstawy zabezpieczenia można mówić wtedy, gdy bez zabezpieczenia ochrona prawna udzielona w merytorycznym orzeczeniu w sprawie okaże się niepełna (A. Jakubecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Praktyczny komentarz, Zakamycze, 2005, wyd. II).

W ocenie Sądu powódka posiada interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia dochodzonego przez siebie roszczenia o ustalenie nieważności umowy. Zawarta pomiędzy stronami umowa kredytowa wygenerowała bowiem długoterminowy stosunek prawny, który nie został dotychczas wykonany. Ewentualne uwzględnienie roszczenia kredytobiorcy nie reguluje zaś w sposób definitywny wzajemnych relacji stron. Wniosek przeciwny byłby zasadny tylko przy przyjęciu, że prawomocne orzeczenie sądu wiąże nie tylko w zakresie sentencji, ale również motywów rozstrzygnięcia, co do czego nie ma jednak zgody w orzecznictwie i doktrynie (por. np. wyroki SN z dnia 20 stycznia 2016 r., IV CSK 282/15 oraz z dnia 15 stycznia 2015 r., IV CSK 181/14). Tymczasem stwierdzenie nieważności umowy przesądza nie tylko o możliwości domagania się zwrotu już spełnionych świadczeń. Rozstrzyga również w sposób ostateczny o braku obowiązku spełniania na rzecz banku świadczeń w przyszłości, a więc o zezwoleniu na zaprzestanie spłaty kolejnych rat kredytu. Ustalające orzeczenie sądu znosi więc wątpliwości stron i zapobiega dalszemu sporowi o roszczenia banku wynikające z umowy. Na tym zaś polega interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c.

Podzielić należy pogląd wyrażony w podobnej sprawie przez Sąd Apelacyjny w Katowicach (wyrok z 8 marca 2018 r., sygn. I ACa 915/17), który stwierdzając ogólnie, iż „Rozstrzygając wątpliwości związane z pojęciem "interesu prawnego" wskazać należy, że obecnie jest ono pojmowane szeroko, tzn. nie tylko w sposób wynikający z treści określonych przepisów prawa przedmiotowego, lecz także w sposób uwzględniający ogólną sytuację prawną powoda. Uzależnienie powództwa o ustalenie od interesu prawnego, należy zatem pojmować elastycznie, z uwzględnieniem celowościowej jego wykładni, konkretnych okoliczności danej sprawy oraz tego, czy w drodze innego powództwa strona może uzyskać pełną ochronę”.

W ocenie sądu, dalsze spełnianie świadczenia przez powódkę doprowadzałoby do niezasadnego jej obciążenia i bezpodstawnego wzbogacania pozwanego, bezzasadnie zwiększając skalę rozliczeń między stronami koniecznych w przypadku stwierdzenia nieważności umowy. W uzasadnionym interesie kredytobiorcy nie jest więc dalsza realizacja przedmiotowej umowy kredytowej, a zwłaszcza spłacanie rat kredytu wynikających z tej umowy. Powyższe jest szczególnie istotne przy powołanej przez wnioskodawczynię okoliczności dokonania nadpłaty zawyżonych rat kredytowych, co znajduje potwierdzenie w załączonej do pozwu dokumentacji kredytowej. Podnieść również należy, iż dla stwierdzenia zasadności udzielenia zabezpieczenia, była okoliczność dotycząca obecnej sytuacji Banku. Biorąc pod uwagę liczbę osób – klientów pozwanego Banku, którzy zawarli podobne umowy o kredyt hipoteczny indeksowany do CHF, istnieje ryzyko, że skala tego zjawiska, w obliczu kierowanych wobec pozwanego Banku roszczeń, może spowodować jego niewypłacalność.

Udzielając zabezpieczenia sąd miał na uwadze aby nie obciążać pozwanego ponad potrzebę. Zauważyć trzeba, że interesy pozwanego są zabezpieczone w przypadku oddalenia powództwa, istniejącym zabezpieczeniem hipotecznym kredytu. Trzeba też podkreślić, że wstrzymanie obowiązku płatności rat w terminach wynikających z harmonogramu oraz wyłączenie możliwości wypowiedzenia umowy, nie oznacza zwolnienia kredytobiorcy z ewentualnego (w przypadku oddalenia powództwa) obowiązku uiszczenia odsetek kapitałowych należnych bankowi za ten okres. Zabezpieczenie jedynie odsuwa termin płatności rat, jednak poza tym nie ingeruje w kształt łączącego strony stosunku.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 755 § 1 pkt 1 k.p.c. orzekł, jak w punkcie 1 sentencji postanowienia.

W dalej idącym zakresie Sąd Okręgowy oddalił wniosek powódki, w przedmiocie zakazania pozwanemu dokonywania wpisów w rejestrach prowadzonych przez Biuro (...) S.A., jak i do innych biur informacji gospodarczej o zadłużeniu lub zaległościach z tytułu spłat rat kapitałowo odsetkowych, o czym orzekł w punkcie 2 sentencji postanowienia. W ocenie Sądu uwzględnienie rzeczzonego wniosku nadmiernie ingerowałoby w stosunek obligacyjny łączący strony niniejszego postępowania, zważywszy w szczególności na fakt, iż udzielenie zabezpieczenia w pozostałym zakresie nie powoduje wygaśnięcia, rozwiązania bądź unieważnienia umowy kredytu. Zdaniem Sądu kredytodawca powinien mieć prawo do ewentualnego wnioskowania o dokonywanie wpisów w odpowiednich rejestrach wykazujących powstałe, faktyczne zadłużenie istniejące po stronie kredytobiorców. Oczywista w ocenie Sądu jest przy tym okoliczność, iż zgłoszenie takie nie może obejmować należności za okres objęty udzieleniem przez Sąd stosownego zabezpieczenia, w okresie jego trwania.